Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o ochraně nezveřejněného know-how a obchodních informací (obchodního tajemství) před neoprávněným získáním, použitím a zveřejněním

(COM(2013) 813 final – 2013/0402 (COD))

(2014/C 226/09)

Dne 9. prosince 2013 se Evropský parlament a dne 13. prosince 2013 Rada, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o ochraně nezveřejněného know-how a obchodních informací (obchodního tajemství) před neoprávněným získáním, použitím a zveřejněním

COM(2013) 813 final – 2013/0402 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 11. března 2014.

Na 497. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. března 2014 (jednání dne 25. března), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 138 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. **Závěry a doporučení**

1.1 Obchodní tajemství se v praxi vztahuje na veškeré informace (technologii, recepty, marketingové údaje atd.), jež mají ekonomickou hodnotu a jejichž důvěrnost by měla být chráněna. V tomto pojetí jsou součástí nehmotných aktiv podniků.

1.2 Ochrana těchto nehmotných aktiv má klíčový význam jak pro podniky, zejména malé a střední podniky (MSP), tak i pro neziskové výzkumné organizace, a je nezbytná pro konkurenceschopnost Evropské unie, byť i jen z hlediska podpory inovací a rozvoje nových způsobů realizace a povzbuzení výzkumu založeného na spolupráci či přeshraniční spolupráce.

1.3 Obchodní tajemství v Unii nemá jako pojem jednotnou definici ani harmonizovanou právní ochranu.

1.4 Výbor podporuje cíl sledovaný Komisí, která navrhuje harmonizaci právní ochrany know-how a obchodního tajemství, neboť se jedná o zásadní prvky podpory inovačních schopností a konkurenceschopnosti podniků obecně, a především pak konkurenceschopnosti MSP.

1.5 Výbor zdůrazňuje, že ochrana obchodního tajemství proti jeho neoprávněnému získání a použití, jak je stanovena v návrhu směrnice, je velmi podobná té, jež byla zavedena směrnicí (ES) č. 2004/48 o dodržování práv duševního vlastnictví, jako jsou autorská práva, ochranné známky, vzory či patenty, zejména v tom, jak ukládá členským státům povinnost zajistit právoplatnému majiteli obchodního tajemství dostupnost účinných opravných prostředků podle občanského práva.

1.6 Výbor vítá, že návrh směrnice zachovává rovnováhu, pokud jde o cíl zajistit větší právní jistotu a zvýšit hodnotu inovací, jež jsou součástí obchodních tajemství, díky většímu sblížení právních předpisů v souladu s mezinárodním právem, a zejména s Dohodou o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS).

1.7 Definice obchodního tajemství se – ač je v souladu s dohodou TRIPS – nezdá být dostatečně precizní, aby zahrnula všechny kategorie informací, které by měly být chráněny obchodním tajemstvím.

1.8 Výbor se domnívá, že by Komise mohla v rámci jednoho z bodů odůvodnění upřesnit, že obchodní tajemství může chránit i informace s potenciální komerční hodnotou.

1.9 EHSV vyzývá Komisi, aby v této věci jednala bez dalších odkladů.

2. **Úvod**

2.1 Ochrana know-how a obchodního tajemství (nezveřejněných obchodních informací) má zásadní význam pro podporu inovačních kapacit podniků a jejich konkurenceschopnosti.

2.2 Obchodní tajemství se v praxi vztahuje na veškeré informace (technologie, recepty, marketingové údaje atd.), jež mají ekonomickou hodnotu a jejichž důvěrnost by měla být chráněna.

2.3 Nejedná se o výlučná práva duševního vlastnictví, ale o informace, které často tvoří základ těchto práv. Know-how či obchodní tajemství vyplynuvší z výzkumu a vývoje se značnými finančními a lidskými investicemi je tak často na počátku patentu.

2.4 Samotný pojem obchodního tajemství nemá v Evropské unii jednotný výklad. Jediná harmonizovaná definice obchodního tajemství se nachází v dohodě TRIPS vzniklé v rámci Světové obchodní organizace a opírá se o tři kumulativní podmínky:

— **důvěrný charakter** – tím se rozumí, že tajemství je zainteresovaným subjektům neznámé nebo jen těžko přístupné;

— **komerční hodnota** – ta je ve skutečnosti odvozena od důvěrného charakteru;

— a v neposlední řadě má právoplatný majitel povinnost přijmout přiměřená opatření pro zajištění důvěrnosti obchodního tajemství.

2.5 Vzhledem k neexistenci jednotného pojetí obchodního tajemství v Unii je jeho právní ochrana roztříštěná v různých právních systémech členských států.

2.6 Jednotná evropská právní ochrana obchodního tajemství nabývá o to většího smyslu v období, kdy průmyslová špionáž a nebezpečí crackingu dosahují znepokojivých rozměrů, a to zejména v odvětvích, v nichž výzkum a vývoj a finanční investice hrají hlavní úlohu (automobilový průmysl, telekomunikace, farmaceutický průmysl atd.).

2.7 Výbor ostatně podpořil činnost Komise zaměřenou proti crackingu a zmiňuje se o ní ve své úvaze k tomuto tématu ([1]).

3. **Návrh Komise**

3.1 Návrh vychází z konzultace, na jejímž základě Komise konstatovala různorodost vnitrostátních právních předpisů členských států, a to zejména ohledně definice obchodního tajemství a ohledně opravných prostředků, jež mají k dispozici majitelé obchodního tajemství.

3.2 Návrh je založen na dvojím předpokladu: rozdílnost vnitrostátních právních předpisů představuje brzdu pro společný přeshraniční výzkum a poškozuje konkurenceschopnost podniků, jejichž obchodní tajemství by mohlo být ve státech méně dbajících na jejich ochranu odcizeno.

3.3 Jeho cílem je tudíž harmonizace ochrany těchto nehmotných aktiv, jež nejsou považována za práva duševního vlastnictví.

3.4 *Definice obchodního tajemství*

3.4.1 Komise se nechala inspirovat definicí obchodního tajemství obsaženou v dohodě TRIPS a navrhuje, že pro to, aby byla informace „chránitelným obchodním tajemstvím“, měla by splňovat tři kumulativní podmínky:

— musí být informací tajnou, tedy neznámou či nikoliv snadno přístupnou kruhům, které se běžně dotyčným druhem informací zabývají;

— informace musí mít hodnotu vyplývající z jejího tajného charakteru;

— majitel musí přijmout přiměřená opatření pro zachování tajnosti informace.

3.5 *Pojem zneužití*

3.5.1 K neoprávněnému přístupu k médiu obsahujícímu tajemství, krádeži, úplatkářství, podvodnému jednání či porušení dohody o zachování důvěrnosti dodává článek 3 návrhu: *„jakékoli jiné jednání, které se (...) považuje za porušení zásad poctivého obchodního styku“*.

3.5.2 Návrh rovněž stanoví, že jakékoliv následné použití nebo zveřejnění obchodního tajemství se považuje za neoprávněné za stejných okolností, nebo pokud určitá osoba v době jeho použití nebo zveřejnění nemohla nevědět, že její zdroj informací získal tajnou informaci neoprávněně.

([1]) Úř. věst. C 306, 16.12.2009, s. 7; Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 105.

3.6 *Legální získání, použití a zveřejnění*

3.6.1 Článek 4 návrhu směrnice vylučuje určité případy:

— nezávislý objev nebo vytvoření;

— reverzní inženýrství: obchodní tajemství přestává být chráněno, pokud je možné je odhalit z výrobku, v němž je obsaženo;

— výkon práva zástupců pracovníků na informování a na projednávání, včetně informování těchto zástupců pracovníky;

— svoboda projevu a informací;

— činnost oznamovatelů, pokud jsou splněny doplňující podmínky: použití či zveřejnění, které je nezbytné a ve veřejném zájmu;

— činnost v souladu se zásadami poctivého obchodního styku, plnění mimosmluvního závazku, ochrana oprávněného zájmu.

3.6.2 Ochraňuje inovace, neboť upřesňuje, že nezávislý objev a reverzní inženýrství představují legitimní prostředky získání informací.

3.7 *Opravné prostředky majitele obchodního tajemství*

3.7.1 Stanovení účinného opravného prostředku proti zneužití obchodního tajemství přísluší členským státům.

3.7.2 V souvislosti s opakovanými diskusemi o zneužívání postupu zabavení výrobků vyzývá také návrh směrnice členské státy k tomu, aby uplatňovaly sankce na zneužívání tohoto postupu, jehož cílem je neoprávněně zdržet či omezit přístup žalovaného na trh nebo jej zastrašit či jej obtěžovat.

3.7.3 Článek 8 návrhu směrnice se rovněž nechává inspirovat soutěžním právem a stanoví soubor ochranných opatření, jejichž cílem je předejít zveřejnění obchodního tajemství během soudního řízení: omezení přístupu k dokumentům obsahujícím obchodní tajemství, a to zcela, nebo částečně, omezení přístupu na soudní jednání, vynechání částí obsahujících obchodní tajemství z verze soudního rozhodnutí bez důvěrných údajů.

3.7.4 Co se týče předběžných opatření, poškozený majitel obchodního tajemství musí mít možnost dosáhnout zákazu zveřejňování či používání obchodního tajemství, zákazu výroby, prodeje a používání „výrobků porušujících právo“ a zabavení nebo odevzdání těchto výrobků.

3.7.5 Návrh stanoví řadu dalších procesních záruk – soud tak jako podpůrné opatření může žalovanému nařídit složení jistoty, která má umožnit poskytnutí náhrady škody majiteli obchodního tajemství.

4. **Obecné připomínky k návrhu směrnice**

4.1 Návrh směrnice stanoví definici obchodního tajemství, která je dostatečně široká na to, aby zahrnula konkrétně recepty a výzkumné práce a studie, jež dosud nejsou předmětem práva duševního vlastnictví.

4.2 Jeho cílem je posílit konkurenceschopnost evropských podniků a výzkumných organizací založených na know-how a obchodních tajemstvích, která nemohou být chráněna právy duševního vlastnictví, neboť jejich majitel nad nimi nemůže získat výhradní právo.

4.3 Tradiční práva duševního vlastnictví, jako jsou patenty, ochranné známky a vzory, se nevztahují na velkou část znalostí a informací, které jsou však nezbytné pro ekonomický růst podniků.

4.4 MSP často využívají obchodní tajemství, aby ochránily naprosto zásadní informace, a to z důvodu nedostatku specializovaných lidských zdrojů nebo finančních kapacit pro zajištění registrace, správy, ochrany a dodržování jejich práv průmyslového vlastnictví.

4.5 Aby tyto překážky překonaly, začleňují podniky do smluv se zaměstnanci a subdodavateli často dohodu o zachování mlčenlivosti. Pravidla pro ochranu obchodního tajemství nesmí vést k omezování svobody projevu a možnosti oznamovat protiprávní jednání nebo k omezení možnosti zaměstnanců změnit zaměstnavatele a využít tak získané všeobecné znalosti a zkušenosti.

4.6 Návrh tak nabývá plného smyslu, o to víc, že současný hospodářský život stále více vede k subdodávkám, takže poskytovatelé služeb mohou mít dočasně přístup ke všem možným citlivým informacím.

4.7 Zdokonalování informačních a komunikačních systémů navíc usnadňuje cracking a zneužívání a šíření obchodního tajemství, což zvyšuje riziko, že by mohla být tato tajemství používána ve třetích zemích ke zhotovování výrobků, které následně vstupují na evropské trhy, kde konkurují výrobkům podniků, jež se staly oběťmi zneužití.

4.8 EHSV upozorňuje na skutečnost, že rostoucí zvyšování požadavků v oblasti výkaznictví, zejména pokud jde o společnosti kotované na burze, ohrožuje obchodní tajemství. Informace obsažené v těchto výkazech se totiž stávají veřejnými a přístup k nim mají všichni investoři, z nichž někteří mohou patřit ke konkurenci nebo se konkurenty mohou stát.

4.9 EHSV se domnívá, že návrh směrnice by měl v článku 4 zohlednit také riziko zveřejnění obchodního tajemství spojené s výkonem výkazních povinností členů představenstev či dozorčích rad společností kotovaných na burze.

5. **Zvláštní připomínky k návrhu směrnice**

5.1 Návrh stanoví řadu procesních záruk, konkrétně předběžná a zajišťovací opatření, ale také nápravná opatření a opravné prostředky, které následují poté, co soud ve věci rozhodne, že došlo k porušení obchodního tajemství – patří mezi ně zničení všech informací, které má porušovatel k dispozici, odvolání z trhu či zničení příslušných výrobků, výpočet náhrady škody se zahrnutím morální újmy a zveřejnění rozhodnutí.

5.2 Náhrada škody vymezená na žádost poškozené strany musí odpovídat skutečné způsobené újmě se zohledněním materiálních i morálních aspektů.

5.3 Soudce však může „ve vhodných případech“ stanovit paušální částku, vypočítanou například na základě honorářů nebo poplatků, jež by byly splatné v případě povoleného použití.

5.4 Výbor zdůrazňuje, že cílem termínů trestního práva „krádež“, „úplatkářství“, „podvodné jednání“ obsažených v článku 3 návrhu směrnice je vyjasnit pojem „neoprávněné získání, použití a zveřejnění obchodního tajemství“.

5.5 Záměrem Komise je řádně provést harmonizaci opravných prostředků podle občanského práva, aby tak inovativní podniky mohly účinně bránit svá obchodní tajemství v celé Unii. Článek 5 *Obecná povinnost* je v tomto smyslu velmi výstižný, neboť ukládá členským státům stanovit opatření, postupy a opravné prostředky, které jsou nezbytné k zajištění dostupnosti nápravy podle občanského práva (na což Výbor klade důraz).

5.6 Zdá se navíc, že návrh směrnice připodobňuje obchodní tajemství k jisté formě duševního vlastnictví, pokud odhlédneme od výlučné povahy. Ochrana, kterou zavádí, je skutečně velmi podobná postupům stanoveným ve směrnici (ES) č. 2004/48 o dodržování práv duševního vlastnictví – jako jsou autorská práva a práva s nimi související, obchodní značky, vzory a patenty –, která byla přijata v dubnu 2004 a o jejímž přezkumu se jedná. Pokud jde o článek 4, EHSV se domnívá, že je velmi důležité, aby mohli zaměstnanci bez rizika, že se dopustí porušení příslušných předpisů, konzultovat zástupce odborů ohledně oznámení protiprávního jednání nebo jiné situace na pracovišti. EHSV se domnívá, že by ve směrnici měla být stanovena ochrana zaměstnanců, kteří využijí možnosti uvedené v článku 4, před odvetnými opatřeními.

5.7 V této souvislosti Výbor ve spojitosti s opakovanými diskusemi o zneužívání postupu zabavení výrobků ([2]) (v řízení ex parte) oceňuje, že se návrh směrnice nicméně odkloňuje od směrnice (ES) č. 2004/48, když v čl. 10 odst. 2 výslovně podtrhuje, že justiční orgány musí posoudit přiměřenost předběžných a zajišťovací opatření.

5.8 Připodobnění obchodního tajemství jisté formě duševního vlastnictví jde tak daleko, že návrh směrnice obsahuje pojem „zásady poctivého obchodního styku“. Tento pojem je již součástí dohody TRIPS.

([2]) Kasační soud (Cour de cassation), obchodní senát, 12. února 2013, 11-26.361 „Société Vetrotech Saint-Gobain international“; Tribunal de grande instance de Paris, 3. senát, 15. listopadu 2011 „Sociétés JCB“, komentář: Laurent Labatte, Marks & Clerk France, patentový zástupce.

5.9 Soudní dvůr Evropské unie měl možnost poskytnout výklad pojmu „poctivé zvyklosti“ ([3]) ze směrnice 89/104/EHS, kterou se sbližují právní předpisy členských států o ochranných známkách.

5.10 Navzdory značným pokrokům dosaženým v rámci návrhu nezprostí přijetí směrnice podniky povinnosti provádět všechna užitečná preventivní opatření za účelem ochrany obchodního tajemství, tedy opatření technického, organizačního a smluvního rázu.

5.11 Zdá se proto příliš zjednodušené omezit definici informací, jež by mohly být předmětem obchodního tajemství, na ty, jež mají okamžitou komerční hodnotu, neboť některé informace ekonomické, průmyslové, technické či vědecké povahy mohou mít potenciální, nikoliv přímou komerční hodnotu, zejména pokud tyto informace vyplývají z údajů pocházejících z výzkumu nebo technologického či vědeckého vývoje.

5.12 EHSV navrhuje doplnit výčet uvedený v čl. 4 odst. 1 o bod e) – Získání obchodního tajemství se pokládá se legální, pokud k němu došlo těmito prostředky: (…)

e) výkon výkazních povinností členů představenstev či dozorčích rad společností kotovaných na burze.

5.13 EHSV rovněž navrhuje, aby byl do výčtu uvedeného v čl. 4 odst. 2 doplněn bod f) – Členské státy zajistí, aby použití opatření, postupů a opravných prostředků stanovených v této směrnici nebylo možno požadovat tehdy, pokud k údajnému získání, použití nebo zveřejnění obchodního tajemství došlo v některém z těchto případů: (…)

f) zveřejnění obchodního tajemství v rámci výkonu výkazních povinností členů představenstev či dozorčích rad společností kotovaných na burze.

V Bruselu dne 25. března 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE

([3]) Konkrétně viz směrnici 89/104/EHS, kterou se sbližují právní předpisy členských států o ochranných známkách, a judikaturu Soudního dvora Evropské unie ohledně výkladu pojmu „poctivé zvyklosti“ – Soudní dvůr, 15. března 2005, věc C 228/03 – The Gillette Company Gillette group Finland Oy v. LA laboratories Oy.

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující odstavec stanoviska specializované sekce byl upraven podle pozměňovacího návrhu shromáždění, ačkoliv původní znění odstavce získalo podporu více než jedné čtvrtiny odevzdaných hlasů (čl. 54 odst. 4 jednacího řádu):

Odstavec 5.4

„4.5 *Aby tyto překážky překonaly, začleňují podniky do smluv se zaměstnanci a subdodavateli často dohodu o zachování mlčenlivosti.*“

Výsledky hlasování:

Hlasů pro:	80
Hlasů proti:	46
Hlasování se zdrželo:	10